

Parakh

Research Journal Deptt. of Punjabi
Language & Literature
Lahore College for Women University Lahore
(Pakistan)
Vol: 6, July.- Dec. 2021, PP

☆ ڈاکٹریب النساء

پارکھ

تحقیقی مجلہ شعبہ پنجابی زبان و ادب
لاہور کالج برائے خواتین یونیورسٹی لاہور (پاکستان)
جولائی۔ دسمبر 2021ء، مسلسل شمارہ 12

پنجابی زبان تے سلینگ (Slang)

Abstract

Slangs are defined as unpopular word, phrase or Jargon of some particular class in society. It is a low popular cant which is used to convey the real meanings of words. Hence this type of words or phrases are not considered suitable for formal occasions. It is an inevitable fact that no language can express the feelings and emotions of a man completely. Sometimes there arises such feelings which cannot describe in words. Here the proverbs and idioms support a language but here we come across slangs too which are considered sub standard yet essential part of a language. In this research article an attempt has been made by the researcher to define and analyze Punjabi slangs from everyday Language.

پنجابی زبان ایس پکھوں بڑی امیراے کہ ایہدے وچ لوک صفاں دی وڈی تعداد موجوداے۔ اکھاناں

تے محاوریاں دا وڈا سرمایہ اے۔ ایس توں اڈکلا سیکی صنفاں وی سیکڑاں نیں تے سلینگ وی ہزاراں دی تعداد وچ موجود نیں۔ سلینگ نوں پنجابی وچ "بازاری بولی" یا عامیانہ بولی آکھیا جاسکدا اے۔ انگریزی اردو لغت دے مطابق ایہدے معنی گاہرہ عوامی زبان، عامیانہ بولی دے نیں، جدکہ ایہدی تعریف وکی پیڈیا دے مطابق موجب:

” Slang low, vulgar, unauthorized language; a popular but unauthorized word, phrase, or made of expression; also, the jargon of some particular calling or class in society; low popular cant; as the slang of the theater, of college, of sailors etc.”.(1)

http://urduwordinn.com:دے مطابق Slang دے معنی تے مفہوم انج دتے گئے نیں۔

1. SlangTerm,SlangExpression

بازاری زبان، عوامی زبان

Informal language consisting of words and expressions that are not considered appropriate for formal occasions often vituperative or vulgar

2. Slang,Argot,Cant,Jargon,Lingo,Patois,vernacular:

چوروں کی خاص زبان، خفیہ زبان

A characteristic language of particular group.

3. Slang, befool, cod, dupe, fool gull, put on, put one across, put one over, take in

الو بنانا، بیوقوف بنانا (2)

ناگزیر حقیقت اے کہ کجھ اچھے جذبے تے احساس بندے اندر پھٹدے نیں جہاں دی عکاسی روزمرہ

ورتوں دیا کھراں توں بالاتراے۔ یا فیر مروج شبد با معنی تے دلچسپ ہوون دے باوجود جذبے دی شدت نوں بیان کرن توں قاصر ہون تے ایس سے شعوری یا لاشعوری طور تے نوں اکھر گھڑ لئے جان دے نیں یا فیر پرانے اکھراں نوں نوں معنی وی دان کردتے جان دے نیں جہدے پاروں کئی وار غیر معیاری لفظ یا محاورے زبان دا حصہ بن جان دے نیں جہاں نوں سلینگ آکھیا جاندا اے۔ <http://defence.pk> دے مطابق سلینگ دی تعریف انج اے:

“The nonstandard vocabulary of a given culture or subculture, typically consisting of transitory coinages and figures of speech.” (3)

سلینگ زبان دا غیر معیاری انگ سمجھیا جاندا اے کئی سلینگ بڑی نکی حیاتی رکھ دے نیں پر ایہ بے تکلف اظہار دا قرینہ ہوندا اے کسے زبان دے ودھا کھلا رتے تازگی واسطے ایہناں دا وجود ات ضروری اے۔ کئی سلینگ ڈھیر جاندار تے زبردست قوت ابلاغ دے حامل ہوندے نیں تے ہولی ہولی معیاری زبان دا حصہ بن جان دے نیں۔ مارٹن گرے Slang بارے وچ ارسا نچھے کردا اے:

“Slang (narrow, offensive, language) colloquial language of a racy, informal kind : sometimes offensive or abusive language. Slangs change its forms quickly: it is the everyday, conversational usage of working people, but it is often elaborate and metaphorical, rather than simple in construction. Different classes of persons and age groups all have their own kind of slang.” (4)

مارٹن گرے زیادہ فصاحت تے بلاغت نال سلینگ دیاں نھلتاں لکھدا اے کہ ایہ غیر رسمی تے مخصوص طبقے

دی اوہ زبان اے جیہڑی قدرے بدکلامی دے زمرے وچ آندی اے۔ سلینگ اپنی ہیئت چھیتی بدل لیندے نیں نال ای استعارے والی خوبی وی اپنے اندر لکوائے ہوندے نیں۔ لسانی ادلا بدلی وچ صوتی بدلا اہم اے پرکئی وار معنوی ادلا بدلی وی ناگزیر ہوجاندی۔ اک مخصوص طبقے دے اکھراں دی ورتوں ہولی ہولی عوامی زبان بن جاندی اے تے اپنے لغوی معنیاں توں دور ہو کے مجازی معنیاں وچ مستعمل ہوجاندی اے۔ جیویں "خالی بھانڈا" مجازی معنیاں وچ ورتیا جاندا اے یعنی اہمیا بندہ جیہڑا بہت دکھاوا کرے پر کھوکھلی حیثیت رکھدا ہووے۔ آکسفورڈ لرنڈ کسنری دے مطابق Slang دا مطلب:

“Very informal words and expressions that are more common in spoken language, especially used by a particular group of people, for example, children, criminals, soldiers etc.” (5)

معنیاں تے تعریفاں دا احاطہ کیتیاں سٹہ نکلد اے کہ سلینگ عام بول چال دے اوہ لفظ یا فقرے نیں جیہڑے غیر رسمی طور تے ورتے جانے نیں۔ ایہ لفظ وی ہوسکدا اے تے فقرہ وی۔ مثلاً دماغ دا فیوزاڈ جانا" اک سلینگ اے تے اوس موقع تے ورتیا جاندا اے جدوں کوئی کم عقلی دی گل کرے یا کسے دے احمقانہ رویے تے ورتیا جاندا اے۔ انج ای لفظ "چول" اک کلا لفظ اے جیہڑا لالچی پن یا بیوقوفانہ رویے دے نتیجے وچ کسے نوں خطاب دتا جاندا اے۔ مثلاً اوہ بڑا چول اے یا انج ورتیا جاندا اے کہ اوہ چولاں ماردا اے۔

سلینگ ہر زبان دا لازمی جز اے کجھ سلینگ اچھے نیں جیہڑے حالات توں جنم لیندے نیں تے تھوڑی حیاتی مان کے اپنی موت آپ مر جاندا اے۔ کجھ عرصے توں مشہور موسیقار تے اداکار "عدنان سمیع" نوں موٹاپے دا استعارہ بنا کے پیش کیتا جا رہیا اے تے ایہ ناں اک سلینگ دی صورت اختیار کر گیا، ہوسکدا اے آون والے ویلے ایہ سلینگ گھٹ ورتیا جاوے تے ہولی ہولی لوکائی دے ذہن دے پردے توں ہٹ جائے۔ نظریہ ضرورت دے تحت لفظاں نوں اپنی مرضی دے مطابق ڈھال لینا تے مرضی دے مطابق مفہوم و معنی کڈھ لینا دا ناں سلینگ اے ایہ ہولی ہولی زبان زد عام ہوجاندے نیں۔ کجھ سلینگ اپنی جاندا ری تے تاثیر دی بنا تے لمی حیاتی ماندے نیں تے فیر زمانے

دے سرد گرم حالات دا مقابلہ کر کے متر جان دے نہیں ایہ نتارویں شکل وچ معیاری زبان تے ادب دا حصہ بن جان دے نہیں۔

دنیا دی ہر زبان وچ سلینگ موجود نہیں پنجابی زبان وچ ایہناں دی چوکی تعداد موجود اے۔ پنجابی زبان بارے گل عام طور تے آکھیا جاندا کہ "ہر بارہ کوہ تے ایہدی بولی بدل جاندی اے" سلینگ وی ایس بولی دے مطابق بدل جان دے نہیں۔ کجھ تے اکوچے مفہوم تے معنی نال مستعمل رہندے نہیں کجھ لفظاں یا لہجے دا ہیر پھیر ہوندا اے۔ کجھ سلینگ صرف کسے خاص علاقے وچ ورتے جان دے نہیں۔ مرکز وچ بولے جان والے ایہ عامیانہ لفظ دو جیلا قیاں وچ چھیتی اپڑ جان دے نہیں جد کہ پسماندہ تے مرکز توں دور علاقیاں وچ ورتے جان والے سلینگ اوس نگر تیکر ای محدود رہندے نہیں۔

کجھ سلینگ خاص طبقہ ورتد اے مثلاً "لوٹے" دی اصطلاح سیاست دی دین اے تے سیاست توں پنگرن والا ایہ سلینگ سیاستداناں دا مخصوص طبقہ ورتوں وچ لیا وندا کہے شخص نوں وفاداریاں بدلن دے موقع تے ایہ خطاب دتا جاندا اے۔ ڈاکٹر روف پارکھی سلینگ دیاں تن خوبیاں دسدے نہیں:

”اول عام بول چال اور بے تکلفی کی زبان ہونا، دوم غیر رسمی ہونا، سوم، نئی

بات کہنا یا پرانی بات کو نئے انداز سے کہنا“۔ (6)

اڈواڈ مزاج رکھن والے لوکاں واسطے مختلف اصطلاحواں رواج پا جان دیاں نہیں جیویں خوشامدی ٹولہ دفتر اں، سکول اں، کالج اں تے جامعات وچ کسے نہ کسے شکل وچ موجود اے ایس نوں "چچہ گیری" داناں دتا گیا تے خوشامد کرن والے بندے نوں "چچہ" آکھیا جاندا اے۔ 'چچہ' تے چچہ گیری دی اصطلاح دفتری اختراع اے تے ایہدا ورتار اگھر یلو حیاتی وچ گھٹ اے۔ انج ای "مکھن لانا" وی اک سلینگ اے جیہڑا خوشامد کرن دے معنیاں وچ ورتیا جاندا اے۔

عمر موجب وی سلینگ دا ورتار اکتیا جاندا اے۔ مثلاً جوان کڑیاں یا منڈیاں دا گروہ مخصوص قسم دے سلینگ ورتدے نہیں۔ زندگی نوں رومانوی نقطہ نظر نال دیکھن والے ایس گروہ نے کجھ لفظاں نال مخصوص استعارے وابستہ کر رکھے ہوندے نہیں جیویں اک دور وچ انڈین ادکارہ 'ہیما مالنی' نو جوان طبقے وچ خوبصورتی دا استعارہ سی تے اجکل

’کترینہ کیف‘ اے۔

دکانداراں دے مخصوص سیلنگ نہیں ایہ جدوں کوئی گا ہک ویکھن ’ونڈوشاپنگ‘ کر رہیا اے تے کچھ لینا نہیں چاہندا محض وقت ضائع کر رہیا اے تے اوس ویلے اک دوکاندار دو جے دکاندار یا دوکان تے کم کرن والے کسے دو جے منڈے نوں آکھے گا ”ایہہ نوں ڈی کرو“۔ ونڈوشاپنگ وی ساڈے معاشرے وچ عام طور تے استعمال ہون والا اک محاورہ بن چکیا اے انگریزی دے دو اکھراں دا ایہ مجموعہ جدوں کوئی خریداری نہ کرنی ہوئے تے بازار وچ پھر کے چیزاں نوں ویکھن لئی ورتتا جاندا اے۔

ہرزبان انسان اپنے وچاراں، تجربیاں تے مشاہدیاں نوں اکھراں وچ سموندا اے۔ کدی اوہ تجربے ویلے دی بھٹھی چوں اکھاناں دی شکل وچ برآمد ہوندے نیں تے کدی سیلنگ دی صورت لشکدے نیں۔ ایہ سیلنگ اپنی دھرتی تے ثقافت نال گوڑھی جڑت رکھدے نیں اختصار پاروں ذہناں تے چھیتی نقش وی ہو جاندا اے۔ انج دا ای اک سیلنگ ”کٹا کھلنا اے“ جہدے بارے آکھیا جاندا اے کہ اک گجر کولوں کسے نے پچھیا کہ حیاتی کیہ اے، اوس نے جواب دتا کہ اک کٹا کھلنا واں تے دو جاکھل جاندا اے۔ گجر نے اپنے روزمرہ دے تجربیاں توں حیاتی دا انچوڑ پیش کیتا کہ ایہدے وچ مسئلے ای مسئلے نیں۔ اک حل ہوندا اے تے دو جاسا منے آجاندا اے۔ پنجاب زرعی علاقہ ایہدے پنڈاں دے واسی مال ڈنگردا کاروبار وی کردے نیں تے اپنی حیاتی دا انچوڑ اپنی رہتل بہتل راہیں الیکدے نیں۔

سلینگ نکلیاں نکلیاں سچائیاں توں وڈا فلسفہ وی دوچارا کھراں وچ بیان کر جاندا اے نیں پر بیان ڈھنگ نوں نوویکھا ہوندا اے ایہدے نال سماج وچ کوئی وی گل کیتی جائے سلینگ دی ورتوں کر کیا ایہدے سپتر اپنی گل نوں وزنی بنا کے نتاریں انداز نال بیان کردے نیں۔ لمی چوڑی گل نوں اکھان وانگ سلینگ راہیں بیان کیتا جاسکدا اے تے تھوڑے شبدوں وچوں ڈوہنگے تے ڈھیر معنے کڈھے جاسکدے نیں۔

سلینگ کسے وی قوم دی رہتل بہتل دے عکاس وی ہوندے نیں۔ ایہناں وچ معاشرے دی معاشی، سماجی تے مذہبی حیاتی ڈھٹی جاسکدی اے ایس توں اڈسلینگ انسانی حیاتی دی نفسیات نوں بڑے سلکھنے انداز نال پیش کر دیے نیں۔ عمر، مزاج، پیشے تے ذاتاں بارے ایہناں وچ سچی تے ڈوہنگی جانکاری ملدی اے۔ اج دے دور وچ جدوں کوئی مسئلہ یا معاملہ حل ہوندا نظر نہیں آوندا تے پنجاب دے واسی اک کردار نوں مخاطب کر کے اپنی تشویش بیان

کردے ہیں کہ "مختار یا گل ودھ گئی اے" اتھے اڑ کے ڈاڈی پریشیانی دے باوجود ایہ سلینگ بندے دے بلھاس تے مسکان لے آوندے نہیں جو سلگدی گرم دوپہر وچ اک ٹھنڈی ہوا دابلھا ثابت ہوندا اے۔

طبقاتی ونڈ تارنخ دے ہر موڑ تے موجود رہی اے تے ایہدی جھلک ساہنوں سلینگ راہیں وی ملدی اے جیوں کہ "ساڈا کتا کتا، تہاڈا کتا ٹومی" وچ سماجی ناہمواری ول ہلکے پھلکے مزاحیہ انداز نال اشارہ کیتا گیا اے کہ امیراں دی ہر شے ودھیا اکھواندی اے جد کہ مہاتراں دی ہر شے گھٹیا سمجھی جاندی اے "پینڈو"۔ "برگر بچہ" تے "می ڈیڈی" ورگے سلینگ سماجی ناہمواری تے طبقاتی ونڈ نوں ظاہر کردے نہیں۔ "ٹک دی جتی پچھے لانا" لارے لپے نوں ظاہر کردا اے۔ اک لماتے بے فائدہ انتظار ظاہر کرن لئی پنجاب دے پنڈاں شہراں وچ سلینگ دی ورتوں عام اے۔ "میٹر گھم جانا" کسے منکھ دے غصے دا اظہار اے جد کہ "سکر یو/ پیچ ڈھیلا ہونا" کسے بندے دے احمقانہ رویے دی دس پاوندا اے۔ "کاں چٹا اے" جیہا سلینگ اے جیہڑا کسے اڑیل بندے دی بے جاضد ظاہر کردا اے جیہڑا غلط موقف توں کسے طور پچھے نہ ہٹے۔ سلینگ طنز ہوندے میں جیہڑے بندے دیاں کجیاں، کوتاہیاں توں پردہ چکدے نہیں ایس بارے روف پار کیکھدے نہیں:

”سلینگ ایک طرح کی سماجی تنقید ہوتی ہے۔ اس میں بغاوت اور سماجی اقدار سے اختلاف کی بازگشت بھی سنائی دیتی ہے۔ سلینگ الفاظ و محاورات کا پیدا کردہ تاثر اکثر عام سوچ اور معاشرے کے معیاروں سے مطابقت نہیں رکھتا اور اسی عدم مطابقت کی وجہ سے مزاح بھی پیدا ہوتا ہے۔ اگرچہ سلینگ کا خاصا حصہ فحش یا بے ہودہ یا ناشائستہ اور گستاخانہ ہوتا ہے لیکن یہ کہنا کہ تمام کا تمام سلینگ یا اس کا غالب حصہ ایسا ہوتا ہے، صحیح نہیں ہوگا۔ لہذا سلینگ کے پورے ذخیرے کے لیے متبادل اور ناشائستہ کے الفاظ استعمال کرنا زیادتی ہے۔“ (7)

سماج تے انسان لازم ملزوم نہیں دونواں وچ جیہڑیاں کجیاں کوتاہیاں نہیں، سلینگ راہیں ظاہر کردتیاں جاندیاں نہیں جیویں "سلیمانی انگوٹھی" سلینگ اوس ویلے ورتیا جاند اے جدوں کوئی انسان کم کرن دا تے چھیتی کرن دا

عند یہ دیندا اے ایہ جادو دی سوٹی دے معنیاں وچ ورتیا جاندا اے۔ "دماغ دی چٹنی کرنا" اک سلینگ اے اس ویلے بولیا جاندا اے جدوں کوئی بند افضول تے لایینی بحث مباحثہ کرے۔ "لمی چھڈنا" جدوں کوئی بندہ شیخی ماردا اے۔ ایس قسم دے سلینگ بارے روف پارکھ لکھیا:

”بعض سلینگ الفاظ سچ مچ اتنے خوبصورت جاندار اور ابلاغ کی قوت لیئے ہوئے ہوتے ہیں کہ ان کا نعم البدل یا مترادف کوئی اور لفظ ہو ہی نہیں سکتا۔ سلینگ کسی زبان کی قوت نمونہ کا تخلیقی اظہار ہے۔ یہ زبان میں جمہوری لیکن نامعلوم ذرائع سے ہونے والی تبدیلیوں کی مثال ہے“۔ (8)

زبان وچ تبدیلی غیر محسوس ڈھنگ نال آوندی اے معنوی تبدیلی دی شروعات سلینگ دی صورت وجود وچ آوندی اے ودھ پھل کے اوہ زبان دا ڈھ موکلا کردی اے۔ نویں نویں اکھرتے محاورے بندے نیں جہڑے نسل در نسل چلدے رہندے نیں۔ ڈھ وچ ایہ اکھرتے محاورے زبان وچ اوپرے جا پدے نیں ویلے دے نال اپنی تھاں بنالیندے نیں اظہار دانواں طریقہ وکھرے معنوی نظام وچ ڈھل کے روزمرہ ورتوں دا حصہ بن جاندا اے۔ سلینگ دی لوڑ تے اہمیت بارے گل کردیاں قاسم یعقوب وچارپیش کردے نیں:

”سلینگ الفاظ پہلے سے موجود الفاظ میں توسیع معنی ہیں۔ سلینگ نئے لفظ کے طور پر رائج ہو یا کسی پرانے لفظ کی ہی معنوی ترمیم کے ساتھ بولا جا رہا ہو اس کا پرانے لفظ کے ساتھ کوئی نہ کوئی رشتہ ضرور ہوتا ہے“۔ (9)

مشہور پنجابی سلینگ انگوٹھا چھاپ، بتیاں ویکھنا، برانکر بچہ، بھاشن دینا، بھگوڑا، پھنے خاں، پارہ ہائی ہونا، پھٹاں کھا، پھد وگنا، پھو چوڑیاں پاؤنا، چھتر پرید، ڈبا پیر، رود ماسٹر، سرکاری سائڈ، سیکنڈ ہینڈ، شکایتی ٹو، قلفی جمنا، کام تے تے ہونا، کھڈے لائن لانا، گٹ مٹ کرنا، گڈی چڑھنا، لولی پاپ دینا، لہنج، مار مار کے دنبہ بنانا، مروڑ اٹھنا، موٹی آسامی، مولابخش، نالائق پانڈا، نمبر ٹنگنا، وکھری ٹاپ تے کھوتا کھوہ وچ پانا وغیرہ۔

مکدی ایہہ کہ سلینگ خود رو بوٹے وانگوں زبان وچ آپ مہارے پھٹ پیندے نیں کجھ من بھاونے سبھا تے تہذیبی وادی لوڑاں پوریاں کردیاں زبان جھولی لمی حیاتی ماندے نیں اپنی شگفتگی تے جانداروں پاروں عام لوکائی

دی زبان تے آجاندے نیں لے چر بعد اڈواڈ تخلیقی کیفیتیاں توں لنگھ کے زبان دا اٹوٹ انگ بن جاندے نیں جیہڑے اکھریا محاورے لوکائی دی جذباتی تے تہذیبی اظہار دیاں لوڑاں تھوڑاں پوریاں نہیں کر سگدے اوہ غیر محسوس تے لاشعوری طریقے نال زبان وچوں نکل جاندے نیں۔ ایس توں اڈسلینگ محاورے وانگ حقیقی معنیاں دی تھاں مجازی معنے پیش کردے نیں تے کئی وارا کھاناں وانگ سیانیاں دے تجریاں دا عکس بن کے سامنے آن کھلوندے نیں سلینگ اظہار داناں قرینہ اے جیہڑا نوں معنے بھالن تے اکھراں گھرن وچ اہم کردار ادا کردا اے۔

حوالے

- 1- wikipaedia.org/wiki/slang
- 2- <http://urduwordinn.com>
- 3- <http://defence.pk>
- 4- Martin Grey, A Dictionary of literary terms university of sterling, second edition, P-226,267
- 5- Oxford Learners Dictionary, oxford university press, 7th Edition P-1433,1434
- 6- روف پارکچہ، اولین اردو سلینگ لغت، کراچی، اردو بازار، 2006ء ص 45
- 7- اوہی، ص 11
- 8- اوہی، ص 19
- 9- قاسم یعقوب، اردو سلینگ لغت، فیصل آباد، شمع بکس، 2016ء ص 45